

**INFORMACIJA O FINANSIJSKIM SPORAZUMIMA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I
EVROPSKE KOMISIJE O PROGRAMU PREKOGRANIČNE SARADNJE BOSNA I
HERCEGOVINA - CRNA GORA U OKVIRU KOMPONENTE PREKOGRANIČNE SARADNJE
INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU PODRŠKU ZA 2012. I 2013. GODINU**

Uvod

Skupština Crne Gore je 26. XII 2007. godine usvojila **Zakon o ratifikaciji Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije Evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku podršku EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja Instrumenta pretpristupne podrške (Ipe)** („Službeni list CG“ br. 01/08).

Ovim Okvirnim sporazumom, koji se poziva na više propisa EU¹, ustanovljava se pravo Crne Gore da, kroz Instrument pretpristupne podrške, koristi finansijsku i tehničku podršku Evropske unije.

S obzirom na to da *Okvirni sporazum* sadrži pravni osnov za usvajanje finansijskih sporazuma (član 5, stav 3²), te da je činom ratifikacije postao sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka Crne Gore, isti predstavlja pravni osnov za usvajanje Predloga finansijskih sporazuma.

Imajući u vidu da se *Okvirnim sporazumom* utvrđuju opšta pravila saradnje i sprovođenja podrške Zajednice u okviru Ipe, Evropska komisija je krajem 2012. godine usvojila Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora u okviru komponente Prekogranične saradnje Instrumenta za pretpristupnu podršku za 2012. godinu i Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora u okviru komponente Prekogranične saradnje Instrumenta za pretpristupnu podršku za 2013. godinu.

¹ CELEX 32006R1085 Uredba o uspostavljanju programa Ipe broj 1085/2006 (Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance -IPA); Okvirnu uredbu IPA broj 718/2007 (Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007 implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an Instrument for pre-accession assistance (IPA));

CELEX 32007R0718 Finansijska Uredba Savjeta EZ broj 1605/2002 (Council Regulation (EC, Euroatom) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities);

CELEX 32002R1605 Uredba broj 478/2007 od 23.04.2007 (Commission Regulation (EC, Euroatom) No 478/2007 of 23 April 2007 amending Regulation (EC, Euroatom) No 2342/2002 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC, Euroatom) No 1605/2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities).

² „Ukoliko to zahtijeva odnosna Odluka o finansiranju, Komisija i Korisnik sklapaju Sporazum o finansiranju u skladu sa članom 8 Uredbe o sprovođenju IPA programa o višegodišnjim ili godišnjim programima. Sporazumi o finansiranju se mogu sklapati između Komisije i nekoliko država korisnica u okviru IPA programa, uključujući Korisnika za pomoć za programe koji se odnose na više država i horizontalne inicijative.“

Sadržaji programa prekogranične saradnje

Programi prekogranične saradnje podržavaju prekogranične inicijative i projekte sa zemljama članicama Evropske unije, kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo, a **najvećim dijelom su usmjereni na očuvanje zaštite životne sredine, prirodnog i kulturnog nasljeđa, inovacije i lokalne inicijative.** Programi prekogranične i transnacionalne saradnje namijenjeni su isključivo institucijama i organizacijama **neprofitnog** karaktera.

Mogućnosti koje se otvaraju potpisivanjem ovih Finansijskih sporazuma

Potpisivanjem Finansijskih sporazuma biće omogućena realizacija aktivnosti čiji je opšti cilj poboljšanje socio-ekonomske situacije u prihvatljivim područjima, kroz snaženje saradnje i zajedničkih inicijativa u sljedećim prioritetnim sektorima: zaštita i vrednovanje prirodnih resursa programske oblasti, promovisanje održivog razvoja programske oblasti kako bi se stimulisala privreda, uspostavljanje prekogranične saradnje jačanjem ranijih prekograničnih kulturnih kontakata, od obostranog interesa za građane Bosne i Hercegovne i Crne Gore.

Prihvatljivo područje u Crnoj Gori obuhvata površinu od 10.225 km² i čine ga sljedeće opštine: Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Nikšić, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane, Kolašin, i Podgorica kao pridruženo područje.

Prihvatljivo područje u Bosni i Hercegovini obuhvata površinu od 20.909,33 km² a čini ga 56 opština: Jablanica, Konjic, Trnovo, Trnovo RS, Pale, Pale Praca, Novo Goražde, Goražde, Čajnice, Foča Ustikolina, Kalinovik, Rudo, Višegrad, Rogatica, Foča, Gacko, Nevesinje, Mostar, Hadžići, Istočna Ilidža, Ilidža, Široki Brijeg, Ljubuški, Čapljina, Čitluk, Stolac, Berkovići, Bileća, Ljubinje, Neum, Ravno, Istočni Mostar, Trebinje, Prozor, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Grude, Livno, Sokolav, Istočno Novo Sarajevo, Sarajevo N.G., Vogošća, Sarajevo S.G., Sarajevo I.S.G, Ilijas, Vares, Breza, Visoko, Kiseljak, Fojnica, Kresevo, Centar, Novo Sarajevo, Olovo.

Ciljevi Programa povezani su s procesom pomirenja, kao i s procesom evropskih integracija. Ovi ciljevi će biti ostvareni kroz pružanje podrške unapređenju dobrosusjedskih odnosa sprovođenjem lokalnih i regionalnih inicijativa; podsticanje integracije u EU; pripremu budućih država članica EU za sprovođenje cilja teritorijalne saradnje u okviru Strukturnih fondova, kao i podsticanje ekonomskog i socijalnog razvoja u graničnim područjima.

Dodatno, očekuje se da će Program imati katalitički efekat, s obzirom na to da će realizacija odobrenih projekata doprinijeti daljoj izgradnji kapaciteta za upravljanje

projektima kod lokalnih zainteresovanih strana, opštinskih i regionalnih institucija i organizacija civilnog društva, kao i njihovoj sposobnosti da učestvuju u tekućim i budućim prekograničnim inicijativama.

Osnovna struktura i sadržaj Finansijskih sporazuma

Sadržajem Predloga finansijskih sporazuma definisani su: način sprovođenja prekograničnog programa; strukture, nadležni organi i njihove nadležnosti; finansiranje; rokovi za ugovaranje, izvršenje ugovora i rokovi za isplate; način obrade prihoda; prihvatljivost troškova; čuvanje dokumenata; plan decentralizacije bez ex-ante kontrole; tumačenja; djelimično važenje i nenamjerne praznine; revizije i izmjene; okončanje; pomirenje razlika i obavještenja.

Aneks A ovih Sporazuma čini Prekogranični program između Bosne i Hercegovine i Crne Gore u okviru IPA komponente Prekogranične saradnje

Aneks B ovih Sporazuma čini Okvirni sporazum između Komisije Evropskih zajednica i Vlade Crne Gore o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku podršku EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja Instrumenta pretprijetne podrške (IPA), od 15. XI 2007.

Aneks C čini segment koji se tiče izvještavanja.

Sredstva potrebna za realizaciju Programa

EU za potrebe finansiranja aktivnosti prekograničnih i transnacionalnih programa obezbjeđuje najviše do 85% od ukupnih sredstava namijenjenih za svaki prekogranični program pojedinačno, dok dodatnih 15% obezbjeđuju krajnji korisnici iz vlastitih izvora.

Za potrebe finansiranja aktivnosti u okviru ovog Programa doprinos EU za 2012. godinu je određen na najviše 600.000 eura za dio programa koji se odnosi na Crnu Goru, s tim da će se plaćanje doprinosa obaviti u granicama raspoloživih sredstava.

Za potrebe finansiranja aktivnosti u okviru ovog Programa doprinos EU za 2013. godinu je određen na najviše 600.000 eura za dio programa koji se odnosi na Crnu Goru, s tim da će se plaćanje doprinosa obaviti u granicama raspoloživih sredstava.

Za komponentu **tehničke podrške** za programe prekogranične saradnje, iz sredstava EU izdvaja se po 10% od ukupno opredijeljenih sredstava Ipe za svaki program, što

predstavlja 85% ukupne vrijednosti za tu komponentu, dok dodatnih 15% država korisnica obezbjeđuje iz nacionalnog budžeta.

Tehnička podrška omogućava efikasno upravljanje programom i protok informacija, u cilju unapređenja kapaciteta nacionalnih i zajedničkih struktura u upravljanju prekograničnim i transnacionalnim programima i unapređenja kapaciteta potencijalnih korisnika u pripremi i sprovođenju kvalitetnih projekata.

U okviru bilateralnog prekograničnog programa Bosna i Hercegovina -Crna Gora iz alokacije za 2012. godinu EU je za tehničku podršku opredijelila sredstva u iznosu od 60.000 eura, dok će Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija za potrebe kofinansiranja izdvojiti 10.588 eura.

U okviru bilateralnog prekograničnog programa Bosna i Hercegovina -Crna Gora iz alokacije za 2013. godinu EU je za tehničku podršku opredijelila sredstva u iznosu od 60.000 eura, dok će Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija za potrebe kofinansiranja izdvojiti 10.588 eura.

FINANSIJSKI SPORAZUM

IZMEĐU

VLADE CRNE GORE

i

EVROPSKE KOMISIJE

O PREKOGRANIČNOM PROGRAMU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I CRNE GORE U OKVIRU

INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU PODRŠKU

ZA 2012. GODINU

(Centralizovano upravljanje)

Sadržaj

1. Program
2. Sprovođenje programa
3. Strukture, nadležni organi i njihove nadležnosti
4. Finansiranje
5. Rok ugovaranja
6. Rok za izvršenje ugovora
7. Rok isplate
8. Obrada prihoda
9. Prihvatljivost troškova
10. Čuvanje dokumenata
11. Plan decentralizacije bez ex-ante kontrole
12. Tumačenje
13. Djelimično nevaženje i nenamjerni propusti
14. Pregled i izmjena
15. Okončanje
16. Pomirenje razlika
17. Obavještenja
18. Broj originala
19. Aneksi
20. Stupanje na snagu

Aneks A Prekogranični program između Bosne i Hercegovine i Crne Gore u okviru IPA komponente „prekogranična saradnja“ Instrumenta za pretpristupnu podršku za 2012. godinu, usvojen od strane Komisije Odluka C(2012)8074 08/11/2012

- **Aneks A1 Finansijski prijedlog za 2012. godinu Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora C(2012)8074 usvojen je 08/11/2012**
- **Aneks A2 Revidirani Prekogranični program 2007-2013 IPA CBP Bosna i Hercegovina i Crna Gora, usvojen od strane Evropske Komisije (2012)8074 08/11/2012**

Aneks B Okvirni sporazuma između Komisije Evropskih Zajednica i Vlade Crne Gore 15/11/2007

Aneks C Izvještavanje

FINANSIJSKI SPORAZUM

Između

VLADE CRNE GORE

I

EVROPSKE KOMISIJE

U daljem tekstu zajedničko obraćanje terminom „Strane“, ili pojedinačno terminom „zemlja korisnica“ u slučaju Vlade Crne Gore, ili „Komisija“ u slučaju Komisije Evropskih zajednica.

S obzirom na to:

- a) da je, 1. avgusta 2006. godine, Savjet Evropske unije usvojio Uredbu (EZ) br 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za predpristupnu podršku (u daljem tekstu: „Okvirna IPA uredba“). Počev od 1. januara 2007. godine kad je stupio na snagu, ovaj novi instrument predstavlja jedinu zakonsku osnovu za pružanj finansijske podrške zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da unaprijede političke ekonomske i institucionalne reforme kako bi postale članice Evropske unije.
- b) da je, dana 12. juna 2007. godine, Komisija usvojila Uredbu (EZ) br. 718/2007, kojom se sprovodi Okvirna uredba IPA Regulative, izmjenjen od strane Komisijske Regulative (EK) Br. 80/2010 28 Januara 2010, sa detaljnim odredbama upravljanja i kontrole mjera (u daljem tekstu: „IPA Implementaciona uredba“).
- c) Podrška Evropske unije prema Instrumentu prepristupne podrške bi trebalo da nastavi da podržava zemlje korisnice u njihovim nastojanjima da ojačaju demokratske institucije i vladavinu prava, reformišu javnu upravu, sprovedu ekonomske reforme, poštuju ljudska i manjinska prava, unaprijede jednakost polova, podrže razvoj civilnog društva i bolju regionalnu saradnju kao i pomirenje i rekonstrukciju, i doprinesu održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

U slučaju zemalja potencijalnih kandidata, podrška EU može obuhvatati usklađivanje sa *Acquis Communautaire*-om, kao i podršku investicionim projektima, naročito onima koji za cilj imaju izgradnju upravljačkih kapaciteta u oblastima regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i ruralnog razvoja.

- d) Strane su, dana 15. novembra 2007. godine, zaključile Okvirni sporazum kojim se utvrđuju opšta pravila saradnje i sprovođenja podrške EU u okviru Instrumenta prepristupne podrške.
- e) Višegodišnji prekogranični program Bosna i Hercegovina – Crna Gora za godine 2007-2013 je usvojen odlukom Komisije C(2007)6350 18. decembra 2007. i revidirana odlukom Komisije

C(2010)8074 20. avgusta 2010 i Implementacionom Odredbom C(2012)8074 08/11/2012 (u daljem tekstu: „program“). Ovaj program će biti implementiran u centralizovanom sistemu upravljanja.

- f) U cilju sprovođenja ovog programa, neophodno je da Strane zaključe Finansijski sporazum kojim se utvrđuju uslovi pružanja podrške Zajednice, pravila i postupci isplate koja se odnosi na podršku i uslovi pod kojima će se upravljati podrškom.

DOGOVORILE SU SE O SLJEDEĆEM:

1 PROGRAM

Komisija, putem bespovratne podrške, doprinosi finansiranju sljedećeg programa, utvrđenog u Aneksu A ovog Sporazuma:

Broj programa (CRIS): 2012/023-697 [Crnogorski dio]

Naziv: Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Crna Gora u okviru IPA komponente prekogranične saradnje Instrumenta pretpristupne podrške za 2012. godinu.

2 SPROVOĐENJE PROGRAMA

- (1) Program sprovodi Komisija na centralizovanoj osnovi, u smislu člana 53a Uredba Savjeta (EZ Euroatom) br. 1605/2002 koji se odnosi na Uredbu o finansiranju koja se primjenjuje na opšti budžet Evropskih zajednica, kako je posljednji put izmijenjeno Uredbom (EZ Euroatom) br 1525/2007, od 17. decembra 2007. godine (u daljem tekstu: „Finansijska uredba“).
- (2) Program se primjenjuje u skladu sa odredbama Okvirnog sporazuma o pravilima saradnje koja se odnose na finansijsku podršku EZ Crnoj Gori i sprovođenje podrške u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA) zaključenog između Strana 15. novembra 2007. godine (u daljem tekstu: „Okvirni sporazum“), kako je utvrđeno Aneksom B ovog Sporazuma.

3 STRUKTURE, NADLEŽNI ORGANI I NJIHOVE NADLEŽNOSTI

- (1) Strana imenuje nacionalnog IPA koordinatora, u skladu sa Okvirnim sporazumom, koji radi kao predstavnik Korisnika prema Komisiji. On će se pobrinuti za održavanje bliske veze između Komisije i Korisnika, i u pogledu opšteg procesa pristupanja i u pogledu pretpristupne podrške EU u okviru IPA.
- (2) Nacionalni IPA koordinator odgovoran je i za koordinaciju učešća zemlje korisnice u odgovarajućim prekograničnim programima, kao i u transnacionalnim, međuregionalnim ili programima saradnje na području morskog basena u okviru drugih EU instrumenata.

- (3) Zemlja korisnica imenuje operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na njenu teritoriju. Njena funkcija i odgovornost su definisani u prekograničnom programu, sa izuzetkom tendera, ugovaranja i plaćanja, koje su u nadležnosti Komisije.
- (4) Operativna struktura Crne Gore trebaju saradivati u sprovođenju prekograničnog programa sa operativnom strukturom Bosne i Hercegovine.
- (5) Operativn struktura sa zemljama učesnicama treba da osnuje zajednički tehnički sekretarijat koji će asistirati operativnim strukturama i zajedničkom odboru koji je naveden u članu 142 IPA Implementacione Regulative u izvršavanju njihovih obaveza.

Zajednički tehnički sekretarijat može imati antene, osnovane u svakoj zemlji učesnici.

4 FINANSIRANJE

Finansiranje sprovođenja ovog Sporazuma glasi:

- (a) Doprinos Zajednice za 2012. godinu je određen na najviše 600,000 € (šest stotina hiljada eura) za dio programa koji se odnosi na Crnu Goru, kako je opisano u Aneksu A1 Aneksa A ovog Sporazuma. Međutim, plaćanje doprinosa Zajednice će se obaviti u okviru granica raspoloživih sredstava.
- (b) Troškove struktura i tijela, osnovanih od strane zemlje korisnice za sprovođenje ovog programa, će snositi Korisnik izuzimajući troškove, navedene u članu 94(1)(f) IPA implementacione uredbe, koja je definisana u Aneksu A ovog sporazuma.

5 ROK UGOVARANJA

- (1) Pojedinačni ugovori i sporazumi, kojima se sprovodi ovaj Sporazum će biti zaključeni najkasnije u roku od tri godine od datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (2) Sva sredstva, za koja nije sklopljen nijedan ugovor prije roka ugovaranja, će biti poništena.

6 ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- (1) Ugovori će biti izvršeni u roku od najviše dvije godine od datuma isteka ugovaranja.
- (2) Rok za izvršenje ugovora se može produžiti prije datuma isteka u opravdanim slučajevima.

7 ROK ISPLATE

- (1) Isplata sredstava se može izvršiti najkasnije u roku od jedne godine nakon krajnjeg datuma za izvršenje ugovora.

- (2) Rok za isplatu sredstava se može produžiti prije datuma isteka u opravdanim slučajevima.

8 OBRADA PRIHODA

- (1) Prihodi u svrhe IPA uključuju prihode stečene od projekta, u periodu njegovog kofinansiranja, od aktivnosti prodaje, zakupnine, prijava/naknada usluga ili drugih odgovarajućih prihoda, izuzimajući:
- (a) prihode ostvarene u toku ekonomskog vijeka kofinansiranih investicija, u slučaju investiranja u preduzeća;
 - (b) prihode ostvarene u okviru mjere finansijskog inženjeringa, uključujući rizični kapital, zajmovna sredstva, kompenzacijske fondove, lizing;
 - (c) po potrebi, doprinose privatnog sektora za sufinansiranje aktivnosti, koji će biti prikazani zajedno sa javnim doprinosom u finansijskim tabelama programa.
- (2) Prihodi, definisani u gore navedenom stavu 1, predstavljaju prihod, koji će biti oduzet od iznosa prihvatljivih troškova za odgovarajuću aktivnost. Najkasnije do datuma zatvaranja programa, ti prihodi će biti oduzeti od prihvatljivih troškova odgovarajućih aktivnosti u ukupnom iznosu ili po određenoj stopi, u zavisnosti od toga da li su ostvareni u potpunosti ili samo dijelom iz kofinansirane aktivnosti.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- (1) Trošak u okviru programa u Aneksu A je prihvatljiv za doprinos EU ukoliko je zaista nastao nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- (2) Sljedeći troškovi nijesu prihvatljivi za doprinos EU u okviru programa u Aneksu A:
- (a) porezi, uključujući poreze na dodatnu vrijednost;
 - (b) carine i uvozne carine, ili bilo koji drugi troškovi;
 - (c) kupovina, zakupnina ili lizing zemljišta i postojećih objekata;
 - (d) novčane kazne, finansijske kazne i troškovi parničenja;
 - (e) operativni troškovi;
 - (f) polovna oprema;
 - (g) bankarski troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;
 - (h) troškovi konverzije, izdaci i gubici pri deviznoj razmjeni povezani sa bilo kojom komponentom specifičnih euro računa, kao i ostali čisto finansijski troškovi;

(i) doprinosi u naturi;

(j) kamate na dugove.

(3) Odstupanjem od gore navedenog stava 2, prihvatljivi su sljedeći troškovi:

(a) porezi na dodatnu vrijednost, ukoliko su sljedeći uslovi ispunjeni:

(i) nijesu naplativi ni u kom slučaju,

(ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i

(iii) jasno su identifikovani u prijedlogu projekta.

(b) izdaci za međudržavne finansijske transakcije;

(c) ukoliko sprovođenje aktivnosti zahtijeva otvaranje odvojenog računa ili odvojenih računa, troškovi banke za otvaranje i upravljanje računima;

(d) naknade za pravne konsultacije, naknade za notare, izdaci za tehničke ili finansijske stručnjake i troškove računovodstva i revizije, ukoliko su direktno povezani sa kofinansiranom aktivnosti i ukoliko su neophodni za njenu pripremu i sprovođenje;

(e) troškovi garancija koje obezbjeđuje banka ili druga finansijska institucija, u iznosu koji je definisan nacionalnim ili zakonodavstvom EU;

(f) opšti troškovi, ukoliko su zasnovani na realnim troškovima koji se pripisuju sprovođenju predmetne aktivnosti. Paušalne stope, bazirane na prosječnim troškovima, ne mogu iznositi preko 25% onih direktnih troškova aktivnosti koji mogu uticati na nivo opštih troškova. Obračun će biti valjano dokumentovan i povremeno revidiran;

(g) kupovina zemljišta u vrijednosti do 10% prihvatljivih troškova odgovarajuće aktivnosti.

(4) Pored tehničke podrške prekograničnom programu iz Člana 94 IPA Uredbe o sprovođenju, prihvatljivi su sljedeći troškovi koje pokrivaju državni organi tokom pripre ili sprovođenja aktivnosti:

(a) troškovi stručnih usluga koje obezbjeđuje državni organ, izuzev krajnjeg korisnika, tokom pripreme i sprovođenja aktivnosti;

(b) troškovi obezbjeđivanja usluga vezanih za pripremu i sprovođenje aktivnosti od strane državnog organa, koji predstavlja krajnjeg korisnika i koji izvršava aktivnost za sopstveni račun, ne koristeći spoljnje pružaoce usluga, ukoliko oni predstavljaju dodatne troškove i odnose se na troškove stvarno i direktno plaćene za kofinansiranu aktivnost.

Dati državni organ fakturiše troškove iz tačke (a) ovog stava krajnjem korisniku ili potvrđuje ove troškove na osnovu dokumenata odgovarajuće dokazne vrijednosti, a koja omogućavaju identifikaciju realnih troškova koje snosi dati državni organ za odgovarajuću aktivnost.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju se potvrditi dokumentima koja omogućavaju identifikaciju realnih troškova koje snosi državni organ nadležan za tu aktivnost.

(5) Bez štete po odredbe iz stavova 1 do 4, mogu se postaviti dalja pravila prihvatljivosti troškova u prekograničnom programu u Aneksu A ovog Sporazuma.

10 ČUVANJE DOKUMENATA

(1) Sva dokumenta koja se odnose na program iz Aneksa A čuvaju se najmanje pet godina od datuma kada Evropski parlament odobri izmirenje obaveze za budžetsku godinu koju se dokument odnosi.

(2) U slučaju da program iz Aneksa A nije definitivno zaključen u vremenskom roku datom u stavu 1, dokumenta koja se na njega odnose čuvaju se do kraja godine nakon one u kojoj je program iz Aneksa A zaključen.

11 PLAN DECENTRALIZACIJE BEZ EX-ANTE KONTROLE

(1) Zemlja korisnica donosi detaljan plan sa indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima u cilju uspostavljanja decentralizacije sa ex-ante kontrolama od strane Komisije. Pored toga, zemlja korisnica donosi indikativni plan za postizanje decentralizacije bez ex-ante kontrola od strane Komisije.

(2) Komisija prati sprovođenje plana iz stava 1 i vodi računa o rezultatima koje je postigla zemlja korisnica u ovom kontekstu, pogotovu po pitanju obezbjeđivanja podrške. Plan za postizanje decentralizacije bez ex-ante kontrola može se odnositi na oslobađanje od različitih vrsta ex-ante kontrola.

(3) Zemlja korisnica redovno obavještava Komisiju o napretku ostvarenom u sprovođenju ovog plana.

12 TUMAČENJE

(1) Ukoliko u ovom Sporazumu ne postoji nijedna izričita odredba koja propisuje suprotno, termini koji se koriste u ovom Sporazumu imaju isto značenje koje im je dato u Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o sprovođenju.

(2) Ukoliko u ovom Sporazumu ne postoji nijedna izričita odredba koja propisuje suprotno, upućivanja na ovaj Sporazum predstavljaju upućivanja na taj Sporazum sa svim njegovim izmjenama, dopunama i zamjenama koje budu povremeno vršene.

(3) Bilo koja upućivanja na uredbe Savjeta ili Komisije odnose se na onu verziju tih uredbi koja je navedena. Po potrebi, modifikacije tih uredbi se prenose u ovaj Sporazum putem

izmjena i dopuna.

- (4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju nikakav pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

13 DJELIMIČNO NEVAŽEĆE I NENAMJERNE PRAZNINE

- 1) Ako jedna odredba ovog Sporazuma bude ili postane nevažeća ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće uticati na važnost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Ugovorne Strane će zamijeniti bilo koju nevažeću odredbu važećom odredbom koja je najbliža svrsi i namjeni nevažeće odredbe.
- 2) Ugovorne Strane će popuniti bilo koju nenamjernu prazninu odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeni ovog Sporazuma, u saglasnosti sa Okvirnom IPA uredbom i IPA Uredbom o sprovođenju.

14 REVIZIJA I IZMJENA

1. Sprovođenje ovog Sporazuma biće podvrgnuto periodičnim revizijama, kada to odred ugovorne Strane.
2. Svaka izmjena dogovorena između ugovornih Strana biće data u pismenoj formi i biće dio ovog Sporazuma. Takva izmjena će stupiti na snagu na dan koji odrede ugovorne Strane.

15 OKONČANJE

- 1) Bez štete po stav 2, ovaj Sporazum će se okončati osam godina nakon njegovog potpisivanja. Ovo okončanje neće isključiti mogućnost da Komisija učini finansijske korekcije u skladu sa članom 56 IPA Uredbe o sprovođenju.
- 2) Ovaj Sporazum može okončati bilo koja Strana, putem pismenog obavještenja datog drugoj Strani. Takvo okončanje će stupiti na snagu šest kalendarskih mjeseci od dana kada je predato pismeno obavještenje.

16 IZMIRENJE RAZLIKA

- (1) Nesuglasice koje mogu proizaći iz interpretacije, funkcionisanja i sprovođenja ovog Sporazuma, na bilo kojem i svim nivoima učešća, riješiće se na prijateljski način putem konsultacija među Stranama.
- (2) U slučaju neuspjeha prijateljskog rješenja, obje Strane mogu predati slučaj na arbitražu u skladu s Opcionom pravnom arbitražom za međunarodne organizacije i države Stalnog arbitražnog suda, na snazi na dan ovog Sporazuma.
- (3) Jezik koji će se upotrebljavati u arbitražnim procedurama biće engleski. Imenovano ovlašćeno tijelo biće Generalni sekretar Stalnog arbitražnog suda, nakon pismenog zahtjeva

podnjetog od strane bilo koje Strane. Odluka arbitra biće obavezujuća za sve Strane i neće biti žalbi.

17 OBAVJEŠTENJA

- (1) Bilo kakva komunikacija u vezi sa ovim Sporazumom biće data u pismenoj formi na engleskom jeziku. Svako obavještenje mora biti potpisano i dostavljeno u originalnoj formi ili faksom.
- (2) Bilo koje obavještenje u vezi sa Sporazumom mora biti poslato na sljedeće adrese :

Za Komisiju:

Kancelarija Direktora Alexandra Cas Granje
Evropska Komisija
integracija
DG/Enlargement/B,
Charlemagne Building
Rue de la Loi 170,
1040 Brisel
BELGIJA

Za zemlju korisnicu:

Vlada Crne Gore
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih
Stanka Dragojevića 2
81000 Podgorica
CRNA GORA
Fax: + 382 20 225 591

18 BROJ ORIGINALA

Ovaj Ugovor je sastavljen u dva primjerka na engleskom jeziku.

19 ANEKS

Aneksi A, B i C će biti sastavni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum će stupiti na snagu na dan potpisivanja. Ukoliko Strane ne potpišu istog dana, ovaj Sporazum će stupiti na snagu na dan potpisivanja druge Strane.

Potpisao, za i u ime Komisije

Potpisao, za i u ime Vlade Crne Gore

G-dja Alexandra Cas Granje

Direktor
Evropska komisija
Generalni direktorat za proširenje
B- Hrvatska, Crna Gora, Bivša
jugoslovenska republika Makedonija,
Turska, Island
Datum:

Ambasador Aleksandar Andrija Pejović

Nacionalni koordinator Instrumenta
pretpristupne podrške
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih
integracija
Datum:

FINANSIJSKI SPORAZUM

IZMEĐU

VLADE CRNE GORE

i

EVROPSKE KOMISIJE

**O PREKOGRANIČNOM PROGRAMU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I CRNE GORE U OKVIRU**

INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU PODRŠKU

ZA 2013. GODINU

(Centralizovano upravljanje)

Sadržaj

1. Program
2. Sprovođenje programa
3. Strukture, nadležni organi i njihove nadležnosti
4. Finansiranje
5. Rok ugovaranja
6. Rok za izvršenje ugovora
7. Rok isplate
8. Obrada prihoda
9. Prihvatljivost troškova
10. Čuvanje dokumenata
11. Plan decentralizacije bez ex-ante kontrole
12. Tumačenje
13. Djelimično nevaženje i nenamjerni propusti
14. Pregled i izmjena
15. Okončanje
16. Pomirenje razlika
17. Obavještenja
18. Broj originala
19. Aneksi
20. Stupanje na snagu

Aneks A Prekogranični program između Bosne i Hercegovine i Crne Gore u okviru IPA komponente „prekogranična saradnja“ Instrumenta za pretpristupnu podršku za 2013. godinu, usvojen od strane Komisije Odluka C(2012)8074 08/11/2012

- **Aneks A1 Finansijski prijedlog za 2013. godinu Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora C(2012)8074 usvojen je 08/11/2012**
- **Aneks A2 Revidirani Prekogranični program 2007-2013 IPA Prekogranični program Bosna i Hercegovina i Crna Gora, usvojen od strane Evropske Komisije (2012)8074 08/11/2012**

Aneks B Okvirni sporazuma između Komisije Evropskih Zajednica i Vlade Crne Gore 15/11/2007

Aneks C Izvještavanje

FINANSIJSKI SPORAZUM

Između

VLADE CRNE GORE

I

EVROPSKE KOMISIJE

U daljem tekstu zajedničko obraćanje terminom „Strane“, ili pojedinačno terminom „zemlja korisnica“ u slučaju Vlade Crne Gore, ili „Komisija“ u slučaju Komisije Evropskih zajednica.

S obzirom na to:

- g) da je, 1. avgusta 2006. godine, Savjet Evropske unije usvojio Uredbu (EZ) br 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za predpristupnu podršku (u daljem tekstu: „Okvirna IPA uredba“). Počev od 1. januara 2007. godine kad je stupio na snagu, ovaj novi instrument predstavlja jedinu zakonsku osnovu za pružanj finansijske podrške zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da unaprijede političke ekonomske i institucionalne reforme kako bi postale članice Evropske unije.
- h) da je, dana 12. juna 2007. godine, Komisija usvojila Uredbu (EZ) br. 718/2007, kojom se sprovodi Okvirna uredba IPA Regulative, izmjenjen od strane Komisijske Regulative (EK) Br. 80/2010 28 Januara 2010, sa detaljnim odredbama upravljanja i kontrole mjera (u daljem tekstu: „IPA Implementaciona uredba“).
- i) Podrška Evropske unije prema Instrumentu pretpristupne podrške bi trebalo da nastavi da podržava zemlje korisnice u njihovim nastojanjima da ojačaju demokratske institucije i vladavinu prava, reformišu javnu upravu, sprovedu ekonomske reforme, poštuju ljudska i manjinska prava, unaprijede jednakost polova, podrže razvoj civilnog društva i bolju regionalnu saradnju kao i pomirenje i rekonstrukciju, i doprinesu održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

U slučaju zemalja potencijalnih kandidata, podrška EU može obuhvatati usklađivanje sa *Acquis Communautaire*-om, kao i podršku investicionim projektima, naročito onima koji za cilj imaju izgradnju upravljačkih kapaciteta u oblastima regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i ruralnog razvoja.

- j) Strane su, dana 15. novembra 2007. godine, zaključile Okvirni sporazum kojim se utvrđuju opšta pravila saradnje i sprovođenja podrške EU u okviru Instrumenta pretpristupne podrške.

- k) Višegodišnji prekogranični program Bosna i Hercegovina – Crna Gora za godine 2007-2013 je usvojen odlukom Komisije C(2007)6350 18. decembra 2007. i revidirana odlukom Komisije C(2010)8074 20. avgusta 2010 i Implementacionom Odredbom C(2012)8074 08/11/2012 (u daljem tekstu: „program“). Ovaj program će biti implementiran u centralizovanom sistemu upravljanja.
- l) U cilju sprovođenja ovog programa, neophodno je da Strane zaključe Finansijski sporazum kojim se utvrđuju uslovi pružanja podrške Zajednice, pravila i postupci isplate koja se odnosi na podršku i uslovi pod kojima će se upravljati podrškom.

DOGOVORILE SU SE O SLJEDEĆEM:

1 PROGRAM

Komisija, putem bespovratne podrške, doprinosi finansiranju sljedećeg programa, utvrđenog u Aneksu A ovog Sporazuma:

Broj programa (CRIS): 2013/023-698 [Crnogorski dio]

Naziv: Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Crna Gora u okviru IPA komponente prekogranične saradnje Instrumenta pretpristupne podrške za 2013. godinu.

2 SPROVOĐENJE PROGRAMA

- (3) Program sprovodi Komisija na centralizovanoj osnovi, u smislu člana 53a Uredba Savjeta (EZ Euroatom) br. 1605/2002 koji se odnosi na Uredbu o finansiranju koja se primjenjuje na opšti budžet Evropskih zajednica, kako je posljednji put izmijenjeno Uredbom (EZ Euroatom) br 1525/2007, od 17. decembra 2007. godine (u daljem tekstu: „Finansijska uredba“).
- (4) Program se primjenjuje u skladu sa odredbama Okvirnog sporazuma o pravilima saradnje koja se odnose na finansijsku podršku EZ Crnoj Gori i sprovođenje podrške u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA) zaključenog između Strana 15. novembra 2007. godine (u daljem tekstu: „Okvirni sporazum“), kako je utvrđeno Aneksom B ovog Sporazuma.

3 STRUKTURE, NADLEŽNI ORGANI I NJIHOVE NADLEŽNOSTI

- (6) Strana imenuje nacionalnog IPA koordinatora, u skladu sa Okvirnim sporazumom, koji radi kao predstavnik Korisnika prema Komisiji. On će se pobrinuti za održavanje bliske veze između Komisije i Korisnika, i u pogledu opšteg procesa pristupanja i u pogledu pretpristupne podrške EU u okviru IPA.

- (7) Nacionalni IPA koordinator odgovoran je i za koordinaciju učešća zemlje korisnice u odgovarajućim prekograničnim programima, kao i u transnacionalnim, međuregionalnim ili programima saradnje na području morskog basena u okviru drugih EU instrumenata.
- (8) Zemlja korisnica imenuje operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na njenu teritoriju. Njena funkcija i odgovornost su definisani u prekograničnom programu, sa izuzetkom tendera, ugovaranja i plaćanja, koje su u nadležnosti Komisije.
- (9) Operativna struktura Crne Gore trebaju saradivati u sprovođenju prekograničnog programa sa operativnom strukturom Bosne i Hercegovine.
- (10) Operativna struktura sa zemljama učesnicama treba da osnuje zajednički tehnički sekretarijat koji će asistirati operativnim strukturama i zajedničkom odboru koji je naveden u članu 142 IPA Implementacione Regulative u izvršavanju njihovih obaveza.

Zajednički tehnički sekretarijat može imati antene, osnovane u svakoj zemlji učesnici.

4 FINANSIRANJE

Finansiranje sprovođenja ovog Sporazuma glasi:

- (c) Doprinos Zajednice za 2013. godinu je određen na najviše 600,000 € (šest stotina hiljada eura) za dio programa koji se odnosi na Crnu Goru, kako je opisano u Aneksu A1 Aneksa A ovog Sporazuma. Međutim, plaćanje doprinosa Zajednice će se obaviti u okviru granica raspoloživih sredstava.
- (d) Troškove struktura i tijela, osnovanih od strane zemlje korisnice za sprovođenje ovog programa, će snositi Korisnik izuzimajući troškove, navedene u članu 94(1)(f) IPA implementacione uredbe, koja je definisana u Aneksu A ovog sporazuma.

5 ROK UGOVARANJA

- (3) Pojedinačni ugovori i sporazumi, kojima se sprovodi ovaj Sporazum će biti zaključeni najkasnije u roku od tri godine od datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (4) Sva sredstva, za koja nije sklopljen nijedan ugovor prije roka ugovaranja, će biti poništena.

6 ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- (3) Ugovori će biti izvršeni u roku od najviše dvije godine od datuma isteka ugovaranja.
- (4) Rok za izvršenje ugovora se može produžiti prije datuma isteka u opravdanim slučajevima.

7 ROK ISPLATE

- (3) Isplata sredstava se može izvršiti najkasnije u roku od jedne godine nakon krajnjeg datuma za izvršenje ugovora.
- (4) Rok za isplatu sredstava se može produžiti prije datuma isteka u opravdanim slučajevima.

8 OBRADA PRIHODA

- (3) Prihodi u svrhe IPA uključuju prihode stečene od projekta, u periodu njegovog kofinansiranja, od aktivnosti prodaje, zakupnine, prijava/naknada usluga ili drugih odgovarajućih prihoda, izuzimajući:
 - (d) prihode ostvarene u toku ekonomskog vijeka kofinansiranih investicija, u slučaju investiranja u preduzeća;
 - (e) prihode ostvarene u okviru mjere finansijskog inženjeringa, uključujući rizični kapital, zajmovna sredstva, kompenzacijske fondove, lizing;
 - (f) po potrebi, doprinose privatnog sektora za sufinansiranje aktivnosti, koji će biti prikazani zajedno sa javnim doprinosom u finansijskim tabelama programa.
- (4) Prihodi, definisani u gore navedenom stavu 1, predstavljaju prihod, koji će biti oduzet od iznosa prihvatljivih troškova za odgovarajuću aktivnost. Najkasnije do datuma zatvaranja programa, ti prihodi će biti oduzeti od prihvatljivih troškova odgovarajućih aktivnosti u ukupnom iznosu ili po određenoj stopi, u zavisnosti od toga da li su ostvareni u potpunosti ili samo dijelom iz kofinansirane aktivnosti.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- (3) Trošak u okviru programa u Aneksu A je prihvatljiv za doprinos EU ukoliko je zaista nastao nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- (4) Sljedeći troškovi nijesu prihvatljivi za doprinos EU u okviru programa u Aneksu A:
 - (a) porezi, uključujući poreze na dodatnu vrijednost;
 - (b) carine i uvozne carine, ili bilo koji drugi troškovi;
 - (c) kupovina, zakupnina ili lizing zemljišta i postojećih objekata;
 - (d) novčane kazne, finansijske kazne i troškovi parničenja;
 - (e) operativni troškovi;
 - (f) polovna oprema;

(g) bankarski troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;

(h) troškovi konverzije, izdaci i gubici pri deviznoj razmjeni povezani sa bilo kojom komponentom specifičnih euro računa, kao i ostali čisto finansijski troškovi;

(i) doprinosi u naturi;

(j) kamate na dugove.

(3) Odstupanjem od gore navedenog stava 2, prihvatljivi su sljedeći troškovi:

(a) porezi na dodatnu vrijednost, ukoliko su sljedeći uslovi ispunjeni:

(i) nijesu naplativi ni u kom slučaju,

(ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i

(iii) jasno su identifikovani u prijedlogu projekta.

(b) izdaci za međudržavne finansijske transakcije;

(c) ukoliko sprovođenje aktivnosti zahtijeva otvaranje odvojenog računa ili odvojenih računa, troškovi banke za otvaranje i upravljanje računima;

(d) naknade za pravne konsultacije, naknade za notare, izdaci za tehničke ili finansijske stručnjake i troškove računovodstva i revizije, ukoliko su direktno povezani sa kofinansiranom aktivnosti i ukoliko su neophodni za njenu pripremu i sprovođenje;

(e) troškovi garancija koje obezbjeđuje banka ili druga finansijska institucija, u iznosu koji je definisan nacionalnim ili zakonodavstvom EU;

(f) opšti troškovi, ukoliko su zasnovani na realnim troškovima koji se pripisuju sprovođenju predmetne aktivnosti. Paušalne stope, bazirane na prosječnim troškovima, ne mogu iznositi preko 25% onih direktnih troškova aktivnosti koji mogu uticati na nivo opštih troškova. Obračun će biti valjano dokumentovan i povremeno revidiran;

(g) kupovina zemljišta u vrijednosti do 10% prihvatljivih troškova odgovarajuće aktivnosti.

(4) Pored tehničke podrške prekograničnom programu iz Člana 94 IPA Uredbe o sprovođenju, prihvatljivi su sljedeći troškovi koje pokrivaju državni organi tokom pripre ili sprovođenja aktivnosti:

(a) troškovi stručnih usluga koje obezbjeđuje državni organ, izuzev krajnjeg korisnika, tokom pripreme i sprovođenja aktivnosti;

(b) troškovi obezbjeđivanja usluga vezanih za pripremu i sprovođenje aktivnosti od strane državnog organa, koji predstavlja krajnjeg korisnika i koji izvršava aktivnost za sopstveni račun, ne koristeći

spoljnje pružaoce usluga, ukoliko oni predstavljaju dodatne troškove i odnose se na troškove stvarno i direktno plaćene za kofinansiranu aktivnost.

Dati državni organ fakturiše troškove iz tačke (a) ovog stava krajnjem korisniku ili potvrđuje ove troškove na osnovu dokumenata odgovarajuće dokazne vrijednosti, a koja omogućavaju identifikaciju realnih troškova koje snosi dati državni organ za odgovarajuću aktivnost.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju se potvrditi dokumentima koja omogućavaju identifikaciju realnih troškova koje snosi državni organ nadležan za tu aktivnost.

(5) Bez štete po odredbe iz stavova 1 do 4, mogu se postaviti dalja pravila prihvatljivosti troškova u prekograničnom programu u Aneksu A ovog Sporazuma.

10 ČUVANJE DOKUMENATA

(1) Sva dokumenta koja se odnose na program iz Aneksa A čuvaju se najmanje pet godina od datuma kada Evropski parlament odobri izmirenje obaveze za budžetsku godinu koju se dokument odnosi.

(2) U slučaju da program iz Aneksa A nije definitivno zaključen u vremenskom roku datom u stavu 1, dokumenta koja se na njega odnose čuvaju se do kraja godine nakon one u kojoj je program iz Aneksa A zaključen.

11 PLAN DECENTRALIZACIJE BEZ EX-ANTE KONTROLE

(1) Zemlja korisnica donosi detaljan plan sa indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima u cilju uspostavljanja decentralizacije sa ex-ante kontrolama od strane Komisije. Pored toga, zemlja korisnica donosi indikativni plan za postizanje decentralizacije bez ex-ante kontrola od strane Komisije.

(2) Komisija prati sprovođenje plana iz stava 1 i vodi računa o rezultatima koje je postigla zemlja korisnica u ovom kontekstu, pogotovu po pitanju obezbjeđivanja podrške. Plan za postizanje decentralizacije bez ex-ante kontrola može se odnositi na oslobađanje od različitih vrsta ex-ante kontrola.

(3) Zemlja korisnica redovno obavještava Komisiju o napretku ostvarenom u sprovođenju ovog plana.

12 TUMAČENJE

(5) Ukoliko u ovom Sporazumu ne postoji nijedna izričita odredba koja propisuje suprotno, termini koji se koriste u ovom Sporazumu imaju isto značenje koje im je dato u Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o sprovođenju.

(6) Ukoliko u ovom Sporazumu ne postoji nijedna izričita odredba koja propisuje suprotno, upućivanja na ovaj Sporazum predstavljaju upućivanja na taj Sporazum sa svim njegovim izmjenama, dopunama i zamjenama koje budu povremeno vršene.

- (7) Bilo koja upućivanja na uredbe Savjeta ili Komisije odnose se na onu verziju tih uredbi koja je navedena. Po potrebi, modifikacije tih uredbi se prenose u ovaj Sporazum putem izmjena i dopuna.
- (8) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju nikakav pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

13 DJELIMIČNO NEVAŽEĆE I NENAMJERNE PRAZNINE

- 3) Ako jedna odredba ovog Sporazuma bude ili postane nevažeća ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće uticati na važnost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Ugovorne Strane će zamijeniti bilo koju nevažeću odredbu važećom odredbom koja je najbliža svrsi i namjeni nevažeće odredbe.
- 4) Ugovorne Strane će popuniti bilo koju nenamjernu prazninu odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeni ovog Sporazuma, u saglasnosti sa Okvirnom IPA uredbom i IPA Uredbom o sprovođenju.

14 REVIZIJA I IZMJENA

3. Sprovođenje ovog Sporazuma biće podvrgnuto periodičnim revizijama, kada to odred ugovorne Strane.
4. Svaka izmjena dogovorena između ugovornih Strana biće data u pismenoj formi i biće dio ovog Sporazuma. Takva izmjena će stupiti na snagu na dan koji odrede ugovorne Strane.

15 OKONČANJE

- 3) Bez štete po stav 2, ovaj Sporazum će se okončati osam godina nakon njegovog potpisivanja. Ovo okončanje neće isključiti mogućnost da Komisija učini finansijske korekcije u skladu sa članom 56 IPA Uredbe o sprovođenju.
- 4) Ovaj Sporazum može okončati bilo koja Strana, putem pismenog obavještenja datog drugoj Strani. Takvo okončanje će stupiti na snagu šest kalendarskih mjeseci od dana kada je predato pismeno obavještenje.

16 IZMIRENJE RAZLIKA

- (4) Nesuglasice koje mogu proizaći iz interpretacije, funkcionisanja i sprovođenja ovog Sporazuma, na bilo kojem i svim nivoima učesća, riješiće se na prijateljski način putem konsultacija među Stranama.
- (5) U slučaju neuspjeha prijateljskog rješenja, obje Strane mogu predati slučaj na arbitražu u skladu s Opcionom pravnom arbitražom za međunarodne organizacije i države Stalnog arbitražnog suda, na snazi na dan ovog Sporazuma.

- (6) Jezik koji će se upotrebljavati u arbitražnim procedurama biće engleski. Imenovano ovlašćeno tijelo biće Generalni sekretar Stalnog arbitražnog suda, nakon pismenog zahtjeva podnijetog od strane bilo koje Strane. Odluka arbitra biće obavezujuća za sve Strane i neće biti žalbi.

17 OBAVJEŠTENJA

- (3) Bilo kakva komunikacija u vezi sa ovim Sporazumom biće data u pismenoj formi na engleskom jeziku. Svako obavještenje mora biti potpisano i dostavljeno u originalnoj formi ili faksom.
- (4) Bilo koje obavještenje u vezi sa Sporazumom mora biti poslato na sljedeće adrese :

Za Komisiju:

Kancelarija Direktora Alexandre Cas Granje
Evropska Komisija
integracija
DG/Enlargement/B,
Charlemagne Building
Rue de la Loi 170,
1040 Brisel
BELGIJA

Za zemlju korisnicu:

Vlada Crne Gore
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih
Stanka Dragojevića 2
81000 Podgorica
CRNA GORA
Fax: + 382 20 225 591

18 BROJ ORIGINALA

Ovaj Ugovor je sastavljen u dva primjerka na engleskom jeziku.

19 ANEKS

Aneksi A, B i C će biti sastavni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum će stupiti na snagu na dan potpisivanja. Ukoliko Strane ne potpišu istog dana, ovaj Sporazum će stupiti na snagu na dan potpisivanja druge Strane.

Potpisao, za i u ime Komisije

G-dja Alexandra Cas Granje

Direktor
Evropska komisija
Generalni direktorat za proširenje
B- Hrvatska, Crna Gora, Bivša
jugoslovenska republika Makedonija,
Turska, Island
Datum:

Potpisao, za i u ime Vlade Crne Gore

Ambasador Aleksandar Andrija Pejović
Nacionalni koordinator Instrumenta
pretpristupne podrške
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih
integracija

Datum: